

همبستگی عوامل تسهیل کننده و بازدارنده با میزان مشارکت در فعالیت های ورزشی دانشجویان دختر دانشگاه

علوم پزشکی کرمان

محمد پوررنجبر^۱، محمدرسول خدادادی^۲، بهروز قربانزاده^۳، معصومه اعلمی کشکی^۴

- ۱- استادیار، گروه تربیت بدنی، مرکز تحقیقات فیزیولوژی دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران.
 ۲- استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران (نویسنده مسئول)
 پست الکترونیکی: m.khodadadi@tabrizu.ac.ir
 ۳- استادیار، گروه تربیت بدنی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران.
 ۴- کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

نشریه مدیریت ارتقای سلامت، دوره ۵ شماره ۳ خرداد و تیر ۱۳۹۵، ۶۸-۶۰

چکیده

مقدمه: یکی از مهم ترین دستاوردهای جامعه ایران فراهم نمودن زمینه های مختلف ورزشی برای زنان کشور است. اما با وجود این هنوز جواب گوی ورزش برای بانوان و نیاز آن ها به فعالیت بدنی نمی باشد. هدف این پژوهش تعیین همبستگی عوامل تسهیل کننده و بازدارنده بر میزان مشارکت در فعالیت های ورزشی دانشجویان دختر دانشگاه علوم پزشکی کرمان می باشد.

مواد و روش ها: پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی بوده که نمونه آماری شامل ۳۱۰ دانشجوی دختر دانشگاه علوم پزشکی کرمان بودند که به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. به منظور جمع آوری داده ها، از یک پرسشنامه دویخشی "عوامل تسهیل کننده و بازدارنده فعالیت های ورزشی" (Facilitating and Inhibiting Factors on Participation in Sports) استفاده شد که روایی صوری و محتوایی آن توسط ۷ نفر از مدرسین مدیریت و برنامه ریزی ورزشی و جامعه شناسی تأیید شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ به دست آمد. جهت تحلیل داده ها نرم افزار آماری اس اس اس نسخه ۱۶ استفاده شد.

یافته ها: بین عوامل تسهیل کننده و مولفه های شخصی، روانشناختی، اجتماعی، مدیریتی، اقتصادی، اماکن و تجهیزات و میزان مشارکت در فعالیت های ورزشی همبستگی وجود دارد ($P < 0/05$). بین عوامل بازدارنده و مولفه های مدیریتی و اماکن و تجهیزات با میزان مشارکت در فعالیت های ورزشی همبستگی معنی داری بود ($P < 0/05$). ولی بین مولفه های شخصی، روانشناختی، اجتماعی و اقتصادی با میزان مشارکت در فعالیت های ورزشی همبستگی وجود نداشت.

نتیجه گیری: نتایج حاکی از اهمیت مولفه های مدیریتی و اماکن و تجهیزات ورزشی برای مشارکت ورزشی دختران دانشجو دارد. ایجاد اماکن و تجهیزات ورزشی و تفریحی متنوع و مناسب و نیز فراهم کردن فضای نشاط آور و انگیزاننده، می تواند عوامل موثری برای مشارکت ورزشی دانشجویان دختر باشند. پیشنهاد می شود مدیران و تصمیم گیران ورزش دانشجویی امکانات ورزشی مورد نیاز دانشجویان دختر را در یک فضای مطلوب و بانشاط فراهم کنند.

کلید واژه ها: مشارکت ورزشی، عوامل تسهیل کننده و بازدارنده، دانشجویان دختر، دانشگاه علوم پزشکی.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۱/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۲/۱۳

مقدمه

امروزه از ورزش بعنوان یکی از مهمترین، جذابترین و موثرترین رفتار در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی دنیا یاد می‌شود. ورزش علاوه بر ایجاد نشاط، تضمین سلامتی و شادابی، تحرک و پویایی نسل جوان موجب کاهش تنش‌ها و از بین بردن فقر حرکتی می‌گردد. ورزش فعالیتی شاد است که موجب فرار از واقعیت‌های تلخ زندگی می‌شود (۱).

پیشرفت زمان، فناوری، وجود عرصه‌های گوناگون اطلاع‌رسانی و آموزشی منجر به تحولاتی در جوامع مختلف گردیده است. از آنجایی که تقریباً نیمی از جمعیت ایران را دختران و زنان تشکیل می‌دهند، توجه به مشارکت بانوان در زندگی اجتماعی باید جامع‌تر و دقیق‌تر باشد. دختران و زنان جوان با پیشرفت‌های گوناگونی که در جهان به وجود می‌آید، خواستار فعال‌تر شدن و کسب موفقیت‌های روزافزون می‌باشند. به عبارت دیگر، عدم تحرک جسمانی زنان یعنی محروم شدن بخش مهمی از جامعه از سلامتی و بهداشت جسمانی و روانی، لطمه‌های جبران ناپذیر برای کل جامعه به دنبال خواهد داشت (۲).

مطالعات نشان می‌دهد که مشغله تحصیلی، مسائل و مشکلات فرهنگی، کمبود وقت، عدم وسیله‌ی نقلیه، ضعف روابط اجتماعی و ضعف آمادگی جسمانی از موانع فعالیت بدنی دختران به‌شمار می‌رود (۳-۵). موارد فوق مهمترین عوامل ورزش نکردن دانشجویان دختر دانشگاه علوم پزشکی می‌باشند (۶). صدارتی (۷) موانع عدم مشارکت زنان در ورزش را به ترتیب شامل: عدم دسترسی به امکانات ورزشی، مناسب نبودن زمان برنامه‌های ورزشی مختص به زنان، گرانی هزینه‌های ثبت نام، نداشتن وقت و مخالفت اعضای خانواده بیان کرده است. همچنین نبود فضاهای ورزشی و تفریحی ویژه بانوان، مشکلات مالی خانواده‌ها، اولویت ندادن ورزش در برنامه روزانه، فعال نبودن واحدهای تربیت بدنی، از دیگر دلایل مشارکت پایین بانوان در ورزش شمرده می‌شود (۸).

نادریان (۹) دو عامل مشکلات فردی و روانی را از عوامل عمده انگیزشی در موانع مشارکت ورزشی بانوان بیان کرده است. کاوه (۱۰) در بررسی عوامل بازدارنده موثر بر میزان شرکت معلمان زن مقاطع سه‌گانه تحصیلی در فعالیتهای ورزشی شهر مرند، نشان داد که رابطه منفی و معناداری بین عوامل بازدارنده و چهار خرده‌مقیاس

(روانشناختی، اجتماعی و فرهنگی، مدیریتی و اماکن و تجهیزات) از عوامل بازدارنده و میزان مشارکت ورزشی بانوان معلم وجود دارد. ولی بین دو خرده‌مقیاس بازدارنده (شخصی و اقتصادی و مالی) و میزان مشارکت ورزشی همبستگی معناداری وجود نداشت. مطالعات انجام شده (۱۱-۱۲) نشان می‌دهد که مهم‌ترین موردی را که باعث شرکت دانشجویان دختر در ورزش دانشگاه بود، لذت بردن آن‌ها از ورزش دوران دبیرستان بود.

Flangan (۱۳) اظهار می‌دارد که حدود یک سوم ورزشکاران دانشگاه را زنان تشکیل می‌دهند. با وجود این آنها کمتر از ۲۶ درصد بودجه ورزشی دانشگاه را به خود اختصاص می‌دهند. Wal set (۱۴) معتقد است بعضی از زنان مسلمان، ورزش را امری مردانه می‌دانند و در آن مشارکت نمی‌کنند، اما دسته‌ای از زنان مسلمان که هم به مذهب خود و هم به جنبه کسب سلامت بدن در اسلام توجه دارند، بسیار جدی و علاقمند در ورزش شرکت می‌کنند.

Lewis و همکاران (۱۵) در پژوهشی که در دختران دانشگاهی و مادران‌شان انجام شد، نشان داد که تصویر ذهنی زنان از خود و از نوع ظاهر بدنی خویش عامل بازدارنده‌ی از مشارکت در ورزش است. Kelman و همکاران (۱۶) در پژوهشی که بر روی زنان و دختران جوان در دو منطقه مشخص کشور انگلستان انجام دادند نشان دادند که عوامل خودآگاهی، انتخاب فعالیت‌های شخصی، برقراری ارتباط و حمایت دوستان و خانواده خودشان، عوامل موثری در شرکت آنان در فعالیت‌های بدنی می‌باشد که حمایت دوستان به عنوان عامل موثر بیش از عوامل دیگر در نظر گرفته شده است. Berger & Person (۱۷) در پژوهشی بر روی زنان مسلمان جوان در امارات متحده عربی نشان دادند که اهمیت فعالیت بدنی منظم باعث جلوگیری و کاهش بروز چاقی و بیماری‌های مزمن در زنان می‌شود. توجه به این یافته ضرورت تداوم و مشارکت منظم بانوان در انجام فعالیت‌های بدنی را نمایان می‌کند.

Asorikar & Maier (۱۸) بیان کردند که زنان هندی و سایر اقلیت‌های قومی در مقایسه با زنان استرالیایی به دلیل محرومیت اجتماعی و فرهنگی فرصت شرکت در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی را ندارند. لذا با ترویج و تنوع فرهنگی و اجتماعی در ورزش بطور قابل توجهی می‌توان باعث تحریک علاقه و مشارکت زنان هندی و دیگر مهاجران شد.

پژوهشگران قرار گرفته است. از آن جمله می توان به روایی صوری و محتوایی داداشی (۵) و امیرتاش (۲۰) اشاره کرد. پایایی درونی این پرسشنامه در پژوهش حسین زاده (۱۹)، $\alpha=0/86$ بدست آمده است.

در این مطالعه، پژوهشگران جهت اطمینان بیشتر در استفاده از ابزار، روایی صوری و محتوایی هر پرسشنامه مورد تأیید ۷ نفر از مدرسین مدیریت و برنامه ریزی ورزشی و جامعه شناسی قرار گرفت. پایایی ابزار در یک مطالعه مقدماتی با ۳۰ نفر از افراد نمونه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای عوامل تسهیل کننده $\alpha=0/76$ و برای عوامل بازدارنده $\alpha=0/79$ بدست آمد که پایایی قابل قبولی بوده است. این پرسشنامه حاوی سوالاتی در خصوص ویژگی های جمعیت شناختی نمونه پژوهش بود.

پرسشنامه فوق متناسب با تعداد نمونه (جدول ۱) در طبقه بصورت تصادفی در دانشکده های مربوطه بعد از ارائه توضیحات کافی توسط پرسشگران، بین دانشجویان پخش و زمان کافی برای پاسخ گویی آن در نظر گرفته شد. جهت اطمینان از رغبت نمونه برای شرکت در پیمایش و نیز رعایت ملاحظات اخلاقی، نامه همراهی به پیوست ابتدای پرسشنامه به دانشجویان ارائه و پاسخ دهندگان از نوشتن نام و نام خانوادگی خود معاف شدند.

جهت تحلیل داده ها از شاخص های آمار توصیفی، جهت فرض نرمال بودن داده ها (از طریق آزمون کلموگروف اسمیرنف) و برای بدست آوردن رابطه بین متغیرها از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن و آزمون کای دو در نرم افزار آماری اس پی اس نسخه ۱۶ استفاده شد.

بررسی اجمالی پیشینه پژوهش حاضر نشان می دهد که پرداختن به فعالیت ورزشی در بانوان مسأله مهمی است. هدف این پژوهش تعیین همبستگی عوامل تسهیل کننده و بازدارنده بر میزان مشارکت در فعالیت های ورزشی دانشجویان دختر دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال ۱۳۹۲ بود.

مواد و روش ها

در این پژوهش توصیفی-همبستگی، تعداد نمونه ۳۱۰ دانشجوی بود که از طریق جدول مورگان و به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. طبقات جامعه آماری براساس رشته های تحصیلی و ظرفیت متفاوت پذیرش در این رشته ها بود.

ابزار جمع آوری اطلاعات "پرسشنامه عوامل تسهیل کننده و بازدارنده فعالیت های ورزشی" (Facilitating and Inhibiting Factors on Participation in Sports Activities Questionnaire FIFPSA-Q) می باشد. این پرسشنامه قبلاً توسط حسین زاده (۱۹) طراحی شده است. پرسشنامه عوامل تسهیل کننده شش خرده عامل دارد که عبارتند از:

۱. عوامل شخصی (۴ گویه) ۲. عوامل روانشناختی (۳ گویه)
۳. عوامل اجتماعی و فرهنگی (۷ گویه) ۴. عوامل مدیریتی (۴ گویه)
۵. عوامل مالی و اقتصادی (۳ گویه) ۶. عوامل اماکن و تجهیزات (۴ گویه) و در کل دارای ۲۵ گویه. هر گویه در این پرسشنامه در پیوستار پنج درجه ای لیکرت بسیار کم (۱) و خیلی زیاد (۵) درجه بندی می شود.

عوامل بازدارنده نیز حاوی ۲۷ گویه بسته پاسخ و براساس مقیاس ۵ درجه ای لیکرت است که در شش خرده عامل عوامل شخصی (۴ گویه)، حیطة عوامل روانشناختی (۴ گویه)، حیطة عوامل اجتماعی و فرهنگی (۸ گویه)، حیطة عوامل مدیریتی (۳ گویه)، حیطة عوامل مالی و اقتصادی (۳ گویه)، حیطة عوامل اماکن و تجهیزات (۵ گویه) بررسی می شود.

متغیرهای پژوهش شامل: عوامل تسهیل کننده و عوامل بازدارنده، مشارکت در فعالیت های ورزشی (میزان ساعات صرف شده در هفته برای فعالیت های ورزشی) و متغیرهای سن، رشته تحصیلی، رشته ورزشی (گروهی، انفرادی) میزان سابقه ورزشی می باشد. روایی و پایایی پرسشنامه های فوق، به کرات مورد تأیید

یافته‌ها

جدول ۱: مشخصات شرکت کنندگان برحسب رشته تحصیلی، گروه سنی، فاصله محل سکونت تا اولین سالن ورزشی، میزان ساعت صرف شده در هفته و سابقه ورزشی دانشجویان دختر دانشگاه علوم پزشکی کرمان

رشته تحصیلی	تعداد	درصد	گروه‌های سنی	تعداد	درصد
دندانپزشکی	۲۹	۹/۳۵	۱۹ تا ۲۲ سال	۱۴۹	۴۸/۰۶
پزشکی	۶۹	۲۲/۲۵	۲۳ تا ۲۶ سال	۱۲۳	۳۹/۶۹
داروسازی	۳۴	۱۰/۹۶	۲۷ تا ۳۰ سال	۲۶	۸/۳۸
بهداشت محیط	۳۲	۱۰/۳۲	بیشتر از ۳۰ سال	۱۲	۳/۸۷
بهداشت حرفه‌ای	۲۵	۸/۰۶	فاصله محل سکونت تا اولین سالن ورزشی	تعداد	درصد
بهداشت عمومی	۲۴	۷/۷۴	کمتر از ۵۰۰ متر	۱۶۶	۵۳/۵۴
رادیولوژی	۱۵	۴/۸۳	۵۰۰ متر تا ۱۰۰۰ متر	۳۸	۱۲/۲۵
تکنسین اتاق عمل	۱۹	۶/۱۳	۱۰۰۱ متر تا ۳۰۰۰ متر	۲۹	۹/۳۵
هوشبری	۱۷	۵/۴۸	بیشتر از ۳۰۰۰ متر	۷۷	۲۴/۸۳
علوم آزمایشگاهی	۳۶	۱۱/۶۱	سابقه ورزشی	تعداد	درصد
مدارک پزشکی	۱۰	۳/۲۲	کمتر از ۳ سال	۱۸۵	۵۹/۶۷
میزان ساعت صرف شده در هفته	تعداد	درصد	۳ تا ۵ سال	۸۲	۲۶/۴۵
کمتر از ۱ ساعت	۲۱۳	۶۸/۷۱	۵ تا ۷ سال	۱۲	۳/۸۷
بیش از ۱ تا ۵ ساعت	۶۹	۲۲/۲۵	بیشتر از ۷ سال	۳۱	۱۰/۰۱
بیش از ۵ تا ۱۰ ساعت	۲۰	۶/۴۵			
بیشتر از ۱۰ ساعت	۸	۲/۵۹			

قبل از آزمون فرضیه‌های پژوهش، با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف، وضعیت توزیع نمرات خام عوامل تسهیل کننده و عوامل بازدارنده مورد بررسی قرار گرفت و بر اساس اطلاعات بدست آمده و مطابق این آزمون ملاحظه شد که توزیع پراکندگی نمره‌ای تعیین عوامل تسهیل کننده با مقدار احتمال $P=0/049$ و دیگر مؤلفه‌ها دارای توزیع غیرنرمال است ($P<0/05$)، اما توزیع پراکندگی نمره‌ای عوامل بازدارنده دارای توزیع نرمال می‌باشد ($P>0/05$)، اما به دلیل اسمی بودن مقیاس داده خام در متغیر ملاک (میزان مشارکت در فعالیت ورزشی)، برای پاسخگویی به سوالات از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده گردید.

با توجه به اطلاعات مربوطه در جدول ۲ بین عوامل تسهیل کننده و میزان مشارکت در فعالیت‌های ورزشی همبستگی مثبت و معنادار ($P<0/05$) و نیز با توجه به اطلاعات مربوطه در جدول ۳ بین عوامل بازدارنده و میزان مشارکت در فعالیت‌های ورزشی همبستگی مثبت و معناداری ($P<0/05$) وجود دارد.

در جدول ۱ مشاهده می‌شود که، بیشترین درصد دانشجویان مشارکت کننده در پژوهش از رشته پزشکی (۲۲/۲۵ درصد)، بالاترین گروه سنی ۱۹ تا ۲۲ سال (۴۸/۰۶ درصد)، فاصله محل سکونت تا اولین سالن ورزشی در ۵۳/۵۴ درصد کمتر از ۵۰۰ متر و در ۲۴/۸۳ درصد از آنان بیش از ۳۰۰۰ متر بوده، میزان ساعات صرف شده در هفته برای ورزش در ۵۸/۷۱ درصد از دانشجویان کمتر از یک ساعت و برای ۲/۸۵ درصد آنان بیش از ۱۰ ساعت در هفته، سابقه ورزشی ۵۹/۶۷ درصد از دانشجویان کمتر از ۳ سال و ۱۰/۰۱ درصد بیشتر از ۷ سال، میزان علاقه دانشجویان به رشته‌های ورزشی در صورت داشتن وقت کافی به ترتیب ورزش صبحگاهی، والیبال، شنا، بدنپتون و فوتسال می‌باشد.

از بین ۲۵ عامل تسهیل کننده انجام فعالیت ورزشی، عامل تأثیر مثبت ورزش بر تیپ بدنی (۶۷/۶۱ درصد، ۲۱۰ نفر) مهمترین عامل و داشتن اعتقادات مذهبی (۵۹/۱۶ درصد، ۱۸۳ نفر) کمترین اولویت را داشته است. از بین ۲۷ عامل بازدارنده از مشارکت ورزشی دانشجویان علوم پزشکی کرمان، نبود فضای ورزشی تفریحی و نبود فضای ورزشی ویژه بانوان (۶۴/۷۷ درصد، ۲۰۱ نفر) مهمترین عامل بوده است.

جدول ۲: بررسی همبستگی بین عوامل تسهیل کننده و میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی

میزان مشارکت		شاخص های آماری متغیره	
سطح معناداری	r اسپیرمن		
۰/۰۰۱	۰/۳۸۵	عوامل تسهیل کننده	
۰/۰۰۱	۰/۳۹۱	شخصی	خرده مقیاس های عوامل تسهیل کننده
۰/۰۰۶	۰/۱۵۸	روان شناختی	
۰/۰۰۱	۰/۳۱۸	اجتماعی و فرهنگی	
۰/۰۰۱	۰/۲۷۷	مدیریتی	
۰/۰۰۹	۰/۱۴۸	مالی و اقتصادی	
۰/۰۰۱	۰/۲۹۳	امکانات و تجهیزات	

جدول ۳: بررسی همبستگی بین عوامل بازدارنده و میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی

میزان مشارکت		شاخص های آماری متغیره	
سطح معناداری	r اسپیرمن		
۰/۰۰۳	۰/۲۱۴	عوامل بازدارنده	
۰/۱۴۳	۰/۰۹۱	شخصی	خرده مقیاس های عوامل بازدارنده
۰/۶۱۷	۰/۰۶۹	روان شناختی	
۰/۵۱۹	۰/۰۸۵	اجتماعی و فرهنگی	
۰/۰۰۱	۰/۲۸۱	مدیریتی	
۰/۱۲۱	۰/۰۹۷	مالی و اقتصادی	
۰/۰۰۱	۰/۲۴۶	امکانات و تجهیزات	

جدول ۴: همبستگی بین میزان مشارکت ورزشی و سابقه ورزشی با سن و رشته تحصیلی شرکت کنندگان

sig	سطح معناداری	df	درجه آزادی	آزمون کای دو X^2	متغیر	
۰/۰۰۱	۰/۰۵۲	۳	۴	۴۵/۷۵۸	سن	میزان مشارکت
				۹/۴۹۹	رشته تحصیلی	
۰/۰۰۲	۰/۰۷۱	۳	۴	۱۶/۸۵۷	سن	سابقه ورزشی
				۱۶/۷۲۲	رشته تحصیلی	

بحث

(شخصی، روانشناختی، اجتماعی و فرهنگی، مدیریتی، مالی و اقتصادی، اماکن و تجهیزات) و میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج میرزاخانی (۸) و کاوه (۱۰) که به ارتباط مستقیم ابعاد عوامل تسهیل کننده با میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی اشاره دارد همسو می باشد.

در این پژوهش عوامل بازدارنده از مشارکت دانشجویان دختر در فعالیتهای ورزشی شناسایی شد. با توجه به اینکه عوامل بازدارنده شناسایی شده، در پژوهش مظفری (۲۱) و میرزاخانی (۸)، Kelman و همکاران (۱۶)، Berger & Person (۱۷) و Asorikar & Maier (۱۸) نیز شناسایی و جزء یافته ها گزارش شده بود، بنابراین، با نتایج آنها همخوانی دارد.

نتایج نشان داد که بین عوامل بازدارنده و میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی در ابعاد (شخصی، روانشناختی، اجتماعی و فرهنگی و مالی و اقتصادی) ارتباط معناداری وجود نداشت و در مولفه های

نتایج پژوهش حاکی از آن است که بین عوامل تسهیل کننده و میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی دانشجویان دختر دانشگاه علوم پزشکی کرمان همبستگی معنی داری وجود دارد به عبارت دیگر، می توان گفت؛ با وجود عوامل تسهیل کننده مطلوب میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی به طور معناداری افزایش می یابد و این مساله باید مورد توجه مسئولین دانشگاه و مدیریت تربیت بدنی دانشگاه قرار گیرد. بطور حتم با هموار کردن عوامل تسهیل کننده توسط مسئولین ذی ربط دانشگاه علوم پزشکی کرمان میزان مشارکت ورزشی دانشجویان دختر این دانشگاه افزایش پیدا کرده و در نهایت با افزایش سلامتی و روحیه دانشجویان روند و کیفیت تحصیل آنان افزایش پیدا کرده و درصد موفقیت آنان نیز بهبود پیدا خواهد کرد. این نتایج با میرزاخانی (۸) و کاوه (۱۰) همخوانی دارد.

نتایج پژوهش نشان داد که بین ابعاد عوامل تسهیل کننده

پرداختن به فعالیتهای ورزشی نمی‌باشد و دانشجویان با هر رشته تحصیلی در فعالیتهای ورزشی شرکت دارند. نتایج یافته‌ها بین سن آزمودنی‌ها و میزان مشارکت ورزشی بانوان با نتایج مطالعه سلامی و همکاران (۲۳)، میرزاخانی (۸)، Lewis و همکاران (۱۵) و صفری شالی (۲۵) که سن را عامل موثری در میزان مشارکت ورزشی می‌دانند ذکر کرده‌اند همخوانی دارد. نتایج این مطالعات نشان می‌دهد که با بالا رفتن سن آزمودنی‌ها میزان پرداختن به فعالیتهای اوقات فراغت بیشتر می‌شود. بررسی پژوهش نشان داد که همبستگی معنی‌داری بین میزان سابقه ورزشی و میزان سن در دانشجویان دختر علوم پزشکی کرمان وجود دارد، اما در (رشته تحصیلی) همبستگی معنی‌داری وجود ندارد. این نتایج با برخی از یافته‌ها همخوانی دارد و با برخی دیگر در تناقض است، که به مواردی چند از آن‌ها اشاره می‌شود. میرزاخانی (۸) میزان تحصیلات را عامل موثری در میزان سابقه ورزشی بانوان ذکر نکرده است که همخوان و همسو می‌باشد. اما رشته تحصیلی را عامل موثری در میزان سابقه ورزشی بانوان ذکر کرده است همخوان نیست. همچنین سن را عامل موثری در میزان سابقه ورزشی بانوان ذکر کرده است، همخوانی دارد. با توجه به نتایج به نظر می‌رسد رشته تحصیلی و میزان تحصیلات آزمودنی‌ها در سابقه ورزشی آنان عامل موثری محسوب نمی‌شود.

نتیجه گیری نهایی

نتایج حاکی از اهمیت مولفه‌های مدیریتی و اماکن و تجهیزات ورزشی برای مشارکت ورزشی دختران دانشجو دارد. ایجاد اماکن و تجهیزات ورزشی و تفریحی متنوع و مناسب و نیز فراهم کردن فضای نشاط‌آور و انگیزاننده، می‌توانند عوامل موثری برای مشارکت ورزشی دانشجویان دختر باشند.

محدودیت‌های این پژوهش شامل تغذیه و میزان فعالیت فکری و بدنی و خواب آزمودنی‌ها و نیز پراکندگی آزمودنی‌ها از نظر وضعیت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بوده است.

با توجه به نتایج بدست آمده از این پژوهش پیشنهاد می‌شود، مسئولین دانشگاه علوم پزشکی ضمن نیازسنجی، توجه خاصی به انجام فعالیتهای ورزشی دانشجویان دختر نموده و با اختصاص دادن ساعاتی مشخص برای انجام فعالیتهای ورزشی در محیط دانشگاهی، ایجاد تناسب بین اوقات فراغت دانشجویان دختر و ساعات اماکن ورزشی، تهیه تجهیزات و وسایل ورزشی، در اختیار و در دسترس قرار دادن آن‌ها، توزیع مناسب ساعات اماکن ورزشی برای رشته‌های متنوع زنان و افزایش کیفیت تجهیزات و اماکن ورزشی، می‌توانند باعث افزایش گرایش دانشجویان دختر به فعالیتهای ورزشی شوند.

مدیریتی و امکانات و تجهیزات، همبستگی معناداری وجود داشت. این یافته با نتایج میرزاخانی (۸) و Asorikar & Maier (۱۸) همخوان نیست. همچنین عواملی مانند ضعف عضلانی، چاقی، ترس از آسیب، داشتن مسئولیت در خانه، ترس از تمسخر دیگران، بالا بودن شهریه کلاسهای ورزشی در میزان مشارکت ورزشی دانشجویان دختر تاثیر چندانی ندارد. عواملی مانند عدم توجه مسئولین، نبود ساعاتی مشخص و مناسب برای انجام فعالیتهای بدنی و ورزشی برای دانشجویان دختر، فعال نبودن واحد تربیت بدنی، در دسترس نبودن تجهیزات و وسایل ورزشی، دور بودن اماکن ورزشی شهر از عوامل بازدارنده موثر در میزان مشارکت ورزشی دانشجویان دختر دانشگاه علوم پزشکی کرمان می‌باشد. اهمیت برنامه ریزی دقیق بر مبنای نیازها و علایق ورزشی دانشجویان امری است که باید از سطوح مدیریتی بالا توجه ویژه به آن شود. اهمیت اماکن ورزشی ویژه دختران دانشجو و همچنین وسایل و تجهیزات ورزشی، ابزار انجام فعالیتهای ورزشی هستند و نبود یا نقص آنها باعث اختلال در اجرای صحیح تمرینات و حرکات ورزشی می‌شود.

آشکار است که ابزار و امکانات مطلوب تر باعث تسهیل فرایند یاددهی و یادگیری می‌شود. استفاده از وسایل مناسب ورزشی، به یادگیرندگان امکان می‌دهد تا مهارتهای پایه را بهتر فرا گیرند. به علاوه، امکانات و فضاهای ورزشی مناسب می‌تواند عامل موثری برای ایجاد انگیزه مناسب باشد. این یافته‌ها با نتایج مطالعه بهرامی فر (۴) که بی برنامه‌گی مسئولین را علت عدم شرکت زنان در فعالیتهای ورزشی ذکر می‌کند، یوسفی (۲۲) که فقدان مدیریت منظم اصولی و صحیح را از جمله موانع رشد ورزش زنان ذکر می‌کند و نتایج مظفری (۲۱)، سلامی و همکاران (۲۳)، آفرینش خاکی و همکاران (۲۴)، میرزاخانی (۸) و نادریان (۹) و Kelman و همکاران (۱۶) که همگی تاثیر اماکن و تجهیزات ورزشی بر عدم مشارکت را از عوامل بازدارنده شرکت بانوان در فعالیتهای ورزشی می‌دانند، همخوان و همسو می‌باشد. نتایج پژوهش همچنین در ارتباط ابعاد مدیریت و اماکن و تجهیزات از خرده مقیاس‌های عوامل بازدارنده و میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی با یافته‌های پیشین همخوانی دارد.

با توجه به نتایج می‌توان بیان کرد که با بالا رفتن سن میزان مشارکت ورزشی دانشجویان دختر بیشتر می‌شود. البته به نظر می‌رسد علت بیشتر شدن میزان مشارکت با بالا رفتن سن در دو عامل مملوس باشد که یکی مربوط به تامین مادی زنان و کمتر شدن دغدغه فکری با افزایش سن و دومی نیاز بیشتر به فعالیت بدنی با احتمال بالا رفتن پوکی استخوان در زنان می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که رشته تحصیلی آزمودنی‌ها عامل موثری در میزان

شماره طرح ۹۰۳۱۳ معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان بوده است. بدین وسیله نویسندگان این مقاله از معاونت پژوهشی و مدیریت امور پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان و نیز تمامی شرکت کنندگان در این پژوهش تشکر و قدردانی می نمایند.

در نهایت مسئولین تربیت بدنی و دانشجویی در دانشگاه های علوم پزشکی می توانند با مدیریت مناسب بودجه، کاربری فضاها و نیز منابع انسانی خدمات بهتر و مناسبتری را در ورزش دانشگاه ارائه نمایند.

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از طرح پژوهشی مصوب ۱۳۹۰/۱۰/۲۱ با

References

- 1- Ebrahim K. [Sports and dialogue among civilizations]. The First Congress of Women's in Physical Education Organization. Women's Sports Department of Physical Education Organization. 2002: 56. (Persian).
- 2- Bagherzadeh F, Hemaiattalab R, Motaghipour H. [The causes of lack to participation female high school students in athletic activities, Faculty of Physical Education and Sports Science, Tehran University]. Journal of Harakat. 2002; NO 11: 23-31 (Persian).
- 3- Safaneaia A. [How to spend leisure time university students with an emphasis on sporting activities]. PhD Thesis, Science and Research Branch of Islamic Azad University. 2000, Tehran (Persian).
- 4- Bahramfar M. [Study leisure time students, with an emphasis on sporting activities]. Master thesis, School of physical education, Islamic Azad University. 2000, Tehran (Persian).
- 5- Dadashi M. [Factors preventing students from sport activities of leisure in the industrial university students]. Leisure and Recreation Youth Conference. 2001, pp. 75-72 (Persian).
- 6- Zarei A. [Inadequate Recreation University students compared with non-medical universities]. PhD. Thesis, Science and Research Branch of Islamic Azad University. 2001, Tehran (Persian).
- 7- Sedarati M. Evaluation of competitive anxiety in female students Championships, Women's Studies Quarterly. 2006; 2 (5): 111-127, Tehran (Persian).
- 8- Mirzakhani N. [Women's sports participation Shazand City teacher]. Master thesis of Physical Education, Islamic Azad University. 2008, Tehran (Persian).
- 9- Naderian M. [Relationship between motivation and barriers to women's participation in Isfahan]. Research Deputy of University, Research project, University of Isfahan. 2009, Isfahan (Persian).
- 10- Kaveh M. [Inhibiting factors affecting teacher's woman three levels of participation in sports activities in Marand to provide appropriate]. Master thesis in Educational Management. 2012, Azad University of Marand (Persian).
- 11- Kert R, Cote J, Hay J, Cote-Laurence P. Changing attitudes an expectations in university setting: A case study. The Physical Educator. 1998; 55(3): 160-167.

- 12- Paglin C. A School That Works. Northwest Education Magazine, Regional Educational Laboratory. Portland. 2001; 6 (4): 17-23.
- 13- Flannagan K. Gender barriers in sport. Women, Sport, and Film. Student paper, On Serendip, Submitted by Serendip Update on Wed, 02/13/2008, 2002.
- 14- Wal-set K. The role of law in promoting women in elite athletics: An examination of four. International Review for the Sociology of Sport. 2010; 45 (1) 3-21.
- 15- Lewis N, Dollman J, Dale M. Trends in physical activity behaviors and attitudes among South Australian youth between 1985 and 2004. Journal of Science and Medicine in Sport. 2007; 10(6), 418-27.
- 16- Kelman S, Sarker N, Yozart H. Social influences in sports activity among adolescents. Journal of the Royal Society for the Promotion of Health. 2008; 128(1): 151-171.
- 17- Berger T, Person JA. Giving young Emirati women a voice: Participatory action research on physical activity. Health & Place. 2009; 15(1) 117-124.
- 18- Asorikar R, Maier N. Evaluation of gender equity program implementation in Limpopo provincial department of sport, arts and culture, 2010. URI: <http://hdl.handle.net/10019.1/5437>.
- 19- Hosseinzadeh B. [Facilitating and inhibiting factors of Marand city's sports participation]. Sports Management, Master's thesis, Faculty of Science, 2011. Payam Noor University of Tehran (Persian).
- 20- Amirtash A. [Extracurricular and leisure, with an emphasis on exercise in Tehran Tarbiat Moallem University perspective of managers, faculty members and staff]. Olympics: 2004, 2 (26); 37 - 52 (Persian).
- 21- Mozaffari A. [Research and describe the attitudes and trends of sports activities in the Islamic Republic of Iran]. The Scientific Research Council (National Plan). 2003, Tehran (Persian).
- 22- Yousefi B. The reasons and barriers to women's participation in sports. Research project, Women Commission, Governor of Kermanshah, 1993. (Persian).
- 23- Salami F, Mir Fattah R, Norouzian T. [Describe barriers to women's participation in sport]. Research Project, physical education and sports science research institute. 2002, Tehran (Persian).
- 24- Afarinesh Khaki A, Tondnevis F, Khabiri M, Zareimatin H. [Compare the views of faculty members, coaches, athletes and administrators on how to develop the sport, Journal of movement and sport sciences, 2005; 1 :5 1-22. (Persian).
- 25- SafariShali R. [A position of people's participation in sport and physical education students, the meeting place of physical education and sports students]. Ministry of Education, Department of Physical Education and Health. 2001. pp. 89-333 (Persian).

The correlation facilitating and inhibiting factors on participation in sports activities of female students in Kerman University of Medical Sciences

Pourranjbar M¹, *Khodadadi MR², Ghorbanzade B³, Alamikoshki M⁴

1- Assistant Professor, Department of Physical Education, Physiology Research Center, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran.

2- Assistant Professor, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran (**Corresponding author**)

E-mail: m.khodadadi@tabrizu.ac.ir

3- Assistant Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Faculty of Education and Psychology, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran.

4- MSc of Science in Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Abstract

Introduction: One of the most important achievements of our society is to provide the various sport fields for women in the country. But it still does not meet the sport for women and their need for physical activity. The aim of this study was to determine the correlation of facilitating and inhibiting factors on participation in sports activities of female students in Kerman University of Medical Sciences.

Materials & Methods: In this descriptive-correlation study, the population of study included all female students from Kerman University of Medical Sciences in the academic year 2012-13 (N=1550). A sample of 310 students was drawn through stratified random sampling. In order to collect data from two-part questionnaires: "Facilitating and Inhibiting Factors on Participation in Sports Activities Questionnaire" was used. Face and content validity have been confirmed by 7 experts in planning and management of sport and sociology and reliability in a pilot study was for the facilitating factors 0.76 and for the inhibiting factors 0.79. Data was analyzed using SPSS/16.

Findings: There were significant correlation between facilitator factors and personal, psychological, social, administrative, economic and facility-related components with participating in sports activities ($P<0.05$). There was a significant correlation between inhibitory factors and administrative and facility-related components with participating in sports activities ($P<0.05$). However, there were not significant correlation between personal, psychological, social, and economic components with participating in sports activities.

Conclusion: The management and sport facilities and equipment factors are important for the participation of female students. Establishing appropriate, diverse facilities for sports and recreation as well as providing an encouraging and delightful environment can contribute to sports participation among female students. It is recommended that managers and decision makers in student sport provide the sports facilities in a favorable environment and fresh for female students.

Keywords: Sports Participation, Facilitator and inhibitory Factors, Female students, University of Medical Sciences.

Received: 3 May 2015

Accepted: 9 February 2016